

והכל נשאלין על נדריהם, שבאים אצלחכם, והוא מתיר להם את נדרם, אפילו ביום השבת — רק לנדריים שהן לצורך השבת.

איבעיא להו:

מבואר במשנה שנשאלים בשבת על נדרים רק כאשר השאלה היא לצורך השבת.

אך לא מבואר במפורש במשנה, האם דברי המשנה הם גם לגבי הפרת נדרים. ולכן יש להסתפק:

האם הדין שמפירין האב והבעל נדרים בשבת, נוהג רק בנדריים שהם לצורך השבת.

או דלמא יכולים הם להפר נדרים בשבת אפילו שלא לצורך השבת, כיון שיחלוף יום השמיעה במוצאי שבת, ויתקיימו אז הנדרים, מבלי שתהיה היכולת להפר אותם בשבת?

ומביאה הגמרא ראייה מברייתא מפורשת:

תא שמע מהא דתני רב זוטי דבי רב פפי:

אין מפירין האב והבעל נדרים בשבת, אלא לצורך השבת.

אמר רב אשי: הא לא תנן הכי במשנתנו!

שהרי שנינו בה:

נדרה עם השיכה [סמוך לחשכה של מוצאי שבת], מפר לה עד שלא תחשך.

(יום ראשון) עד לחד בשבא בשבוע שלאחריו ליפר לה.

ולכן כתיב "ביום שמעו", ללמדנו שרק יום אחד לאחר ששמע את הנדר יכול להפר.

אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יחושע בן לוי: אין הלכה כאותו הזוג [כרבי יוסי כרבי יהודה ורבי אליעזר כרבי שמעון].

לוי סבר למיעבד [חשב לנהוג] כהני תנאי [כרבי"י ורבי אלעזר כרבי שמעון].

אמר ליה רב: הכי אמר חביבי [רבי חייא, דודו של רב]: אין הלכה כאותו הזוג.

ואגב שהובא בגמרא מימרא דרב, מביאה הגמרא עובדא מחייא בר רב.

חייא בר רב שדי גירא ובריק — אף בעת שהיה מתעסק בירית חצים היה מתעסק במציאת פתח וחרטה לאדם הבא לפניו להתיר נדרו, והיינו שלא היה מדקדק כל כך, משום שסבירא ליה שפותחין בחרטה בלבד.

רבה בר רב הונא יתיב וקאים — אף הוא לא היה מדקדק כל כך בהתרת נדרים, אלא בין היה עומד בין היה יושב, היה מתעסק במציאת פתח וחרטה⁽⁴⁸⁾.

א-טו **תנן התם במסכת שבת [קנז א]:**

מפירין הבעל והאב נדרים בשבת, כאשר הם שומעים אותם בשבת.

הונא, שכאשר אשתו של חייא בר רב היתה נודרת, לא היה מפר לה מיד, אלא היה שותק כדי לקנטרה. והיה זורק חץ בכותל לידע בדיוק השעה שבו נדרה, והיה מפר לה למחרת בשעה

48. הרא"ש מביא גירסה שונה בדברי רב: הלכה כאותו הזוג. והיינו שכן אפשר להפר מעת לעת. ולפי גירסה זו מפרש הרא"ש בכונת הגמרא בעובדא דחייא בר רב ובעובדא דרבה בר רב

ולמאן דאמר שאפשר להפר כל מעת לעת, רק נדרים שהם לצורך השבת, אין, כן יכול להפר בשבת. אבל נדרים שלא לצורך השבת, לא. כיון שיכול להמתין עד צאת השבת, ולהפר אז, שהרי לא עבר עדיין פרק הזמן "מעת לעת".

ועתה מבארת הגמרא את דברי המשנה ההיא במסכת שבת:

תנן: ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת.

איבעיא להו:

האם התירו חכמים להשאל בשבת על נדרים שהם לצורך השבת, דוקא כשלא היה להם פנאי להישאל בערב שבת על הנדרים הללו.

או דלמא אפילו כשהיה להם פנאי בערב שבת, התירו חכמים להישאל עליהם בשבת.

ופשטינן ממעשה שהיה —

תא שמע מהא דאיזדקיכו ליה [נזקקו לדון בהתרת נדרו] רבנן, לבריה דרב זוטרא, בריה דרב זעירא.

ומעשה זה היה בשבת, ואפילו בנדרים שהיה להם פנאי לישאל עליהם מבעוד יום [קודם השבת].

סבר רב יוסף למימר, כי מה שאמרו חכמים נשאלין על נדרים שהן לצורך השבת בשבת

ביחיד מומחה, אין — רק להתיר את הנדר על ידי יחיד מומחה, התירו חכמים.

ואי אמרת שאף בהפרת נדרים, רק לצורך השבת, אין, אפשר להפר, אבל שלא לצורך השבת, לא מפריס בשבת —

אם כן, מאי איריא, מדוע אמרה המשנה "מפר לה עד שלא תחשך", לפי שאם השבת, שיצאה השבת, אינו יכול להפר?

והריאם נדרהסמוך לחשיכה — אפילו בתוך היום, לפני שחשכה, גם אינו יכול להפר.

דהרי הפרת נדר שנדרה בסוף השבת, ודאי הפרתו — שלא לצורך השבת היא!?

ומסקנת הגמרא: תנאי היא [דין זה תלוי במחלוקת תנאים]:

וכמו ששינינו במסכת שבת [קנז א]:

הפרת נדרים כל היום, עד הערב.

רבי יוסי ברבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון אמרו: עשרים וארבע שעות, שהם פרק הזמן הנקרא "מעת לעת".

ומבארת הגמרא כי הנידון אם מפירים בשבת שלא לצורך השבת, תלוי במחלוקת התנאים הזאת:

למאן דאמר הפרת נדרים כל היום עד הערב, אין, כן מפירים, אבל טפי, יותר מזה, לא, ומשהגיע הערב אי אפשר להפר עוד — אפילו נדרים שלא לצורך השבת גם מפר.

משום שהקלו חכמים בדין זה, כיון שאם לא יפר אותם בשבת, שוב לא יוכל להפר אותם במוצאי שבת.

זו. וכן רבה בר רב הונא היה קם למדוד מידת צלו, לדעת את השעה המדויקת, כדי שיוכל להפר למחרת באותה שעה.

אמר ליה רבי אבא לרב הונא: האם אכן
אמר רב הכי, שכך היא ההלכה?

אמר ליה רב הונא לרבי אבא, מה כוונתך
בשאלה זו?

האם מקובל עליך שכך אמר רב, ואשקיין
קאמרת, נתכוונת להשקותני כוס יין, כאות
הוקרה, אם אומר לך שאכן כך אמר רב.

או שאין דין זה מקובל עליך, ואתה תמה אם
אמנם רב אמר דין זה, ואשתיקן קאמרת,
וכוונתך בשאלתך היא להשתיקני.

[לפי גירסת הר"ן, מימרא דרב איקא בר
אבין היא מימרא בפני עצמה, ואין לה
שייכות עם הנידון הקודם].

אמר רב איקא בר אבין: איזדיק ליה רב
לרבה [התיר רב את נדרו של רבה] —

בקטונא דבי רב [בחדר שלידי בית המדרש]. טו-ב

והיה רב באותה שעה — עומד, יחידי,
ובלילה.

אמר רבה אמר רב נחמן: הלכה —

נשאלין להתיר נדרים, אפילו כאשר הדין
עומד, יחידי, ובלילה, ובשבת, ובקרוכים.

אבל להתיר נדר בשלשה הדיוטות — לא
התירו חכמים בשבת, משום דמתחזי כדינא
[דומה דבר זה לעשיית דין בשבת, ואסור
לדון בשבת].

אמר ליה אביי: כיון דסבירא לן שהתרת
נדרים, אף כאשר היא על ידי שלושה
הדיוטות, אינה דין, שהרי אין בה צורך בכל
דיני הדיינים, אלא אפשר להתיר אפילו
כאשר הדין הוא מעומד [ובדין רגיל צריך
הדין לשבת], ומתירים אפילו בדיינים
קרובים [שבדין רגיל הם פסולים לדון],
ואפילו בלילה [בעוד שבדין רגיל דנים רק
ביום] —

אם כן, לא מיתחזי כדינא, אין התרת הנדרים
נראית כדין, ולכן מותר להתיר נדרים בשבת.

אמר רבי אבא אמר רב הונא אמר רב:
הלכה — מפירין נדרים בלילה!

ומקשינן: מה חידוש יש בדברי רב?

והא מתניתין, משנתנו המפורשת היא,
האומרת: נדרה בלילי שבת — יפר בלילי
שבת?!

ומתצינן: אלא אימא, אמור, כך אמר רב:
הלכה נשאלין להתיר נדרים על ידי חכם
בלילה.

הגמרא להלן היא לפי גירסת הר"ן⁽⁴⁹⁾:

דבריו.

ושאל רבי אבא את רב הונא מה כוונתך במה
שאמרת שרב שתק? האם רב שתק, ושתיקה
כהודאה, או כוונתך היא שרב שתה, ולא היה
יכול לענות לו. ואתה לא שמעת את תשובת רב
לאחר מכן.

49. הר"ן מביא גירסה שונה וכן גורס המפרש
בתשובת רב הונא: א"ל אישתיק, א"ל אישתיק
קאמרת או שתי קאמרת.

וכונת הגמרא לפי גירסא זו היא, שרב הונא
ענה לרבי אבא שרב לא אמר דבר זה בפירוש
אלא תלמיד אמר דין זה בפניו ורב שתק על